

Iso-sisko.

Kuulitko — soittavat kirkonkelloja —. Kenenkähän kuolinkelloja soittanevat? Aikuisen naisen, koska kankaan puolella alkoivat.

Miehiä kerääntyy kirkonmäelle keskustellen ja piippuja poltellen. Asettuvat pieniksi ryhmiksi vanhan kellotapulian ajan kuluttamille porrasaskelmille. On Maarianpäivä. Keväiset hanget ovat huyenneet melkein olemattomiin, vain siellä täällä kuuluu vesitippa norkahtavan asumuksien pohjoispuoleisilta räystäiltä. Kirkko sijaitsee kauniilla kummulla keskellä suurta pohjalaista kylää, mistä avartuu laajalti näköalaa sekä itään että länteen. Siinä on työn ja lujan elämän otteen vakavaa tuntua, syvää vuosisataista hartautta ja horjumaton uskoa isien Jumalaan. Koko kirkonkylä kertoo sitä katsojalleen. Etelästä pohjoiseen kulkeva valtamaantie polveilee kirkon ohitse, seuraillen viljavaa jokilaaksoa, ja aivan kuin salaa omaksi jokilaaksoa, ja aivan kuin salaa omaksi joksikin pujahtaa silloin tällöin taloryhmien keskelle seuraa etsien. Näin kielirikon aikana se on märkä ja kurainen. Vain siellä täällä kiiltelee likaisen musta iljankoinen jäätikkö muistona kuluneesta sotatalvesta.

Tietä pitkin etenee verkalleen Järvi-kylästä saapuva hautajaissaatto. Saatto on pieni ja vähälukkuinen. Vain kaikkein lähimmät omaiset ja ystävät ovat uskaltaneet tällaisella rospuutolla kirkolle lähtemään. Mutta saattueessa on sitä hiljaista alistuvaa arvokkuutta, millä vuosisatoja pohjalainen talonpoika on miehekkäästi murheensa kantanut, olipa sitten ollut vainonajat, katovuodet tai suuret kulkutautien tuhot. Tällä kertaa on viimeisellä matkallaan keski-ikään ehtinyt talon emäntä. Eivät ne hautajaiset mitkään erikoiset ole, yhtä vähän kuin itse arkussa lepäävä emäntäkään. Kukapa suuresti kummeksuisi Keski-Pohjanmaan pienen talon kauan kituneen emännän hiljaista poismenoa. Hyvä vain, että Herra korjasi pois. Pääsi vuosikausia kestäneistä kivuista lepoon ja rauhaan — siirtyi syrjään verevän elämän tieltä. Sellaista sattuu pitäjällä usein. Kaikki ne ovat hiljaista vaatimattomina väkeä, vähän itsestään ääntä pitäviä, toisille eläviä, suurten perheiden äitejä, elämän loppuun kuluttamia, joiden katseen elämän illassa kirkastaa ylhäältä tuleva toivo ja ikuisen elämän käsittämättömän kirkkaus.

Unohtunut olisi minunkin kohdallani nämä hiljaiset hautajaiset, ellei hautaan saatettu olisi ollut vanhempi sisareni — lapsuudesta saakka hyvin rakas Iso-sisko. Ei hän koskaan iso ollut, keskin-kertaista pienempi ja hentorakenteinen, mutta minä olin silloin pieni. Kun tänään soivat vanhan tuomiokirkon kellot pääsiäisen ylösnousemuksen sanomaa väsyneille ihmisille, tulit sinä, Iso-sisko, niiden sävelaaltojen mukana luok-

seni. Tulit tuomaan ylösnousemuksen sanomaa rakkaalle pikkuveljellesi. — Tulit lempeänä ja hyvänä, iloisena, elävänä ja verevänä kuin lapsuusajan eletty elämä itse. Muistot tulvahtivat väkevänä mieleeni, valtasivat sielussani joka sopen, avasivat ajatuksien kaikki akkunat. Sinä ja minä olimme jälleen yhdessä.

Ja sitten sinä aloit keskustella. Minä olin ennättänyt unohtaa niin paljon siitä, mitä oli ollut varhaisimmassa lapsuudessa. Nyt ne kirkastuivat aivan uudessa valossa, sinun esiin asettamasi.

Olimme kotitalon pitkän pöydän ääressä. Sinä istuit pitkällä penkillä, minä olin vieressä polvivillani pienenä paitaressuna, ja yritin mielekseni niitä juustokeiton nokareita, mitä lusikalla suuhuni työntelit. Siinä syödä mutustaessani kerroit äidistä, itsestäsi pieneenä, käärmeestä ja Jumalan varjeluksesta. Se oli kertomus, jota en koskaan väsynyt kuulemaan.

Oli elokuu. Vilja nuokkui pelloissa kypsyein raskain tähkin. Äiti oli elopellolla ohran leikkuussa. Sinä istuit piennarnurmessa ja leikit ruiskaunkien ja päivänkakkaraain kanssa. Sitten sinä aloit puhella, jokellella lapsen laulavalla kielellä. — Äiti, äiti, voi kuinka korea sukkanauha täällä on. Saanko minä ottaa sen. — Äiti ei ehdi vastamaan, sillä ilta ehtii, ja työtä on paljon. Mutta sinä huutelet yhä. — Ei Ylitalon Hildallakaan ole näin nättiä sukkanauhaa, nyt minä otan sen. — Jokin aavistus varoittaa äitiä. Hän kuivaa hikipisarot otsalta, sitaisee liinan tiukemmin otsan ympärille, heittää sirpin viimeksi leikkaamaansa lyhteeseen, ja rientää luoksesi. Olet juuri ottamaisillasi sukkanauhan, kun äiti hätäntyneenä tempaa sinut syliinsä. Vilauksessa katoaa sinun sukkanauhasi elopeltoon. Itket pelästyksestä ja nauhan menetyksestä, mutta äiti itkee iloista kanssasi, sillä sinun sukkanauhasi oli myrkyllinen kyykkäärme. — Jumala varjeli sinua, lapseni — sanoo äiti, ja pyyhkii kyynelvet silmistäsi ja omistaan. — Älä itke, tästä äiti antaa sinulle oikean sukkanauhan. — Hän irroittaa »tiuhdalla» kudotun kirjavan sukkanauhansa ja antaa sinulle. Sillä leikkien kuluu iltatoukio. Sitten sinä kerrot minulle, että minullakin on suojelusenkeli. Jos vain on kiltti, eikä valhettele, varjelee se aina ja vallankin illan tullessa, jos on lukenut iltarukouksensa. Minun on niin turvallinen olla. Melkein tunnen suojelusenkelini siiven kosketuksen olkapäälläni. Iso-sisko on niin ihmeellinen ja jännittävä. Ei kukaan osaa kertoa niinkuin hän. Sisko on melkein yhtä hyvä kuin sairas äiti tai suojelusenkeli. — Oletkohan sinä nyt muuttanut sellaiseksi?

Kuinka paljon sinulla onkaan minulle näyttämistä. Pääsiäisestääni tuli pyhiinvaellusmatka lapsuuteni kultamaille, ja siellä sinä olet aina mukana naurusuisena, laulavana ja hyvänä. Kuinka syvästi tahtoisinkaan kiittää Jumalaa nuoruudestani ja sinusta, Iso-sisko.

Kerran minä sen teinkin — viime kesänä. Olit vuoteen omana, lahana ja kalpeana. Silloin luin sinulle Raamatua, rukoilimme yhdessä, ja sitten kiitin kaikista, mitä olit minulle ja nuoremmalle siskolle ollut. Se olikin viimeinen kertani, kun sinut näin täällä katoavaisuuden maassa.

Sinun elämäsi ei kuitenkaan ollut ainaista kukkasilla kulkemista. Jouduit emännäksi isämme entiseen sukutaloon. Kasvatit isänmaalle kahdeksan poikaa ja neljä tytärtä. Kaksi pojistasi lepää sankarihaudassa, kolmas pääsi sotasaarialasta haudallesi. Miehesi vuotti kirkkomaassa sinua ja yksi pojistasi. Lastesi laulaessa »Käy yrttitarhasta polku, vie golgatalle se», ummistit silmäsi ikuisen uneen. Koko elämäsi oli kulkua ristiä kantaen ristiä kohti. Mutta kauneinta lienee se, että kestit työntäyteisen elämän valittamatta. Elämäsi elit omalla vaatimattomalla tavallasi kodille, isänmaalle ja Jumalalle.

Antti Salmela.